

Umeå Kristna Friskoleförening

Org.nr. 894002-8478

Beslut för förskoleklass och grundskola efter tillsyn av Mariaskolan i Umeå kommun

Sammanfattande bedömning

I Skolinspektionens beslut redogörs för de brister som konstaterats vid tillsynen. Det är dock huvudmannen som ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med skollagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar. I detta ligger ansvar att vidta åtgärder för att rätta till brister närhelst de framkommer.

Skolinspektionen kan genom tillsynen konstatera att det vid Mariaskolan finns brister inom flera områden. Bristerna rörande arbetet med särskilt stöd samt bedömning och betygsättning är särskilt allvarliga.

Mariaskolan följer inte författningarnas bestämmelser om utredning av en elevs behov av särskilt stöd samt de beslut om åtgärdsprogram och särskilda stödåtgärder som kan fattas i anslutning till att en sådan utredning är färdigställd. Mariaskolan utreder inte elevers behov av särskilt stöd trots kännedom om att elever inte når kunskapskraven i flera ämnen och att elever har en omfattande frånvaro från skolan. Vidare tas det beslut om särskilda stödåtgärder utan att behoven är utredda. Det finns flera exempel på elever som erhåller särskilda stödåtgärder som enskild undervisning och anpassad studiegång utan att behoven har utretts och utan att besluten dokumenterats. Skolinspektionen kan även se att de åtgärdsprogram som finns utarbetade inte motsvarar författningarnas krav. Detta är allvarligt och medför att det med säkerhet inte går att fastställa vilka elevens behov av särskilt stöd är och om de åtgärder som vidtagits faktiskt motsvarar elevernas behov eller inte. Skolinspektionen bedömer att bristerna i arbetet med särskilt stöd riskerar att försvåra för eleverna att nå kunskapskraven för utbildningen. Genom tillsynen finns också exempel på enskilda elever vars betygsresultat sjunkit kraftigt på endast en termin och där bristerna i arbetet med att försöka tillgodose elevens behov av särskilt stöd kan vara en del av orsaken till de försämrade betygsresultaten.

Tillsynen visar även på allvarliga brister i bedömningen och betygssättningen av eleverna. Det saknas en betygskatalog som kan visa vilka betyg eleverna fått, vem eller vilka som satt betygen samt vid vilken tidpunkt beslut om betyg har fattats. Skolan har saknat en betygskatalog under en längre tid och rektorn har saknat insikt i vad en betygskatalog är för något. Skolinspektionen bedömer att bedömningen och betygssättningen vid Mariaskolan inte varit rättssäker och skett i strid mot rådande författningar. Skolinspektionen har genom tillsynen även kunnat konstatera att elever tilldelats betyg som varit lägre än det som undervisande lärare lämnat besked om. Vidare har undervisande lärare för några elever bedömt att det, på grund av elevernas frånvaro, inte gått att sätta betyg på eleverna. Av elevernas terminsbetyg framgår dock att eleverna trots detta erhållit betyg i de aktuella ämnena.

Skolinspektionen har även kunnat konstatera brister inom en rad andra områden. Det finns brister i tillgång till specialpedagogisk kompetens vid Mariaskolan. Elevhälsan arbetar inte heller som samlad resurs hälsofrämjande och förebyggande för att stödja elevernas utveckling mot utbildningens mål. Detta är omständigheter som är av betydelse för att eleverna, utifrån sina egna förutsättningar, ska ha möjligheter att nå så långt som möjligt i kunskapsutvecklingen.

Det saknas ett skolbibliotek vid Mariaskolan som uppfyller författningarnas krav. Detta innebär att biblioteket inte heller kan användas i undervisningen för att stärka elevernas kunskapsutveckling, språkliga förmåga och digitala kompetens.

Eleverna vid Mariaskolan har inte tillgång till studie- och yrkesvägledning. Eleverna har i enlighet därmed inte fått den information och vägledning om framtida studier och arbetsliv som de har rätt till.

Undervisningen i slöjd bedrivs på entreprenad i strid mot gällande bestämmelser. Uppgifter hänförliga till undervisningen i grundskolan får inte överlämnas på entreprenad förutom i ämnet modersmål.

Slutligen visar tillsynen att det inte finns någon aktuell plan mot kränkande behandling vid Mariaskolan.

Skolinspektionen bedömer sammantaget att huvudmannen måste vidta kraftfulla åtgärder för att komma tillrätta med påtalade brister. Huvudmannens tillstånd att bedriva utbildning inom skolväsendet vilar på huvudmannens förutsättningar att följa bestämmelserna för utbildningen. Verksamheten vid Mariaskolan bedrivs i flera centrala delar i strid mot skollagens bestämmelser och har så gjort under en längre tid inom vissa områden. Tillsynen visar även på bristande insikt hos lärare, elevhälsa och rektorn vad gäller till exempel särskilt stöd och bedömning och betygsättning. De områden där brister finns påverkar i flera delar elevernas möjligheter att tillgodogöra sig utbildningen och nå uppsatta kunskapskrav.

Ärendet

Bakgrund och utredning

Skolinspektionen har genomfört tillsyn av Umeå Kristna Friskoleförening under år 2019. Mariaskolan är en fristående skola som är belägen i Umeå kommun. Umeå Kristna Friskoleförening driver vid Mariaskolan utbildningsverksamhet från förskoleklass till och med grundskolans årskurs 9. Vid tidpunkten för tillsynen fanns 44 elever inskrivna vid skolan. I anslutning till skolenheten finns ett fritidshem. Enligt huvudmannen fanns det vid tidpunkten för Skolinspektionens tillsyn 16 elever inskrivna vid fritidshemmet. Detta beslut avser huvudmannens samlade ansvarstagande för utbildningen inom förskoleklass och grundskola. Skolinspektionen har fattat ett separat beslut för huvudmannens ansvarstagande för verksamheten inom fritidshem, dnr 2019:9653.

Mariaskolan besöktes av Skolinspektionen den 12 december 2019. Vid besöket hölls intervjuer med elever, lärare, representant för elevhälsan, rektor samt representanter för huvudmannen. Vid besöket genomfördes också lektionsobservationer samt observation av skolans bibliotek. Det utarbetades ett protokoll efter myndighetens besök som har kommunicerats med huvudmannen. Skolinspektionen har under handläggningen av ärendet även tagit del av dokumentation rörande verksamheten.

Skolinspektionens beslut

Föreläggande vid vite

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 och 27 §§ skollagen (2010:800) Umeå Kristna Friskoleförening att vid vite av 300 000 kronor **senast den 7 september 2020** vidta åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas för Skolinspektionen på adress Skolinspektionen, Box 3177, 903 04 Umeå eller till skolinspektionen.umea@skolinspektionen.se

Beslutet om föreläggande gäller omedelbart. Om Umeå Kristna Friskoleförening inte följer detta föreläggande kan Skolinspektionen ansöka hos förvaltningsrätten om utdömande av vitet.

Extra anpassningar och särskilt stöd

Skolinspektionen konstaterar att Umeå Kristna Friskoleförening inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Elevens behov av särskilt stöd utreds skyndsamt, om det visar sig att det stöd som getts i form av extra anpassningar inte är tillräckligt eller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga (3 kap. 7 § skollagen).
- Elever som är i behov av särskilt stöd ges stöd på det sätt och i den omfattning som utredningen har visat att de behöver (3 kap. 7-12 §§ skollagen; Lgr 11, 2.8 Rektorns ansvar; Skolverkets allmänna råd med kommentarer om arbete med extra anpassningar, särskilt stöd och åtgärdsprogram [SKOLFS 2014:40]).
- När det gäller särskilt stöd följs insatta åtgärder upp och utvärderas (3 kap. 9 § skollagen).
- Skolan ska säkerställa att eleverna deltar i utbildningen, informera elevens vårdnadshavare samma dag vid ogiltig frånvaro samt skyndsamt utreda frånvaron vid upprepad eller längre frånvaro (7 kap. 17, 19 a §§ skollagen).

Åtgärder

- Ge undervisande lärare, elevhälsa och rektor kompetensutveckling i den lagstiftning som styr arbetet med särskilt stöd.
- Se till att elevers behov av särskilt stöd skyndsamt utreds då det kan befaras att eleven inte kommer nå de kunskapskrav som minst ska uppnås eller de kravnivåer som gäller trots att stöd har getts inom ramen för den ordinarie undervisningen eller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. Detsamma gäller om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation, till exempel om en elev har omfattande frånvaro från skolan.
- Se till att utreda de elevers behov av särskilt stöd som ännu inte har blivit utredda vid Mariaskolan.

- Se till att skyndsamt utreda frånvaron för de elever som inte deltar i verksamheten vid Mariaskolan och vidta de åtgärder som krävs för att eleverna ska fullgöra sin skolgång.
- Se till att de elever som är i behov av särskilt stöd ges sådant stöd på det sätt och i den omfattning som behövs för att de ska ha möjlighet att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås.
- Se till att utarbeta åtgärdsprogram för de elever som bedöms vara i behov av särskilt stöd. Av åtgärdsprogrammen ska behovet av särskilt stöd och hur det ska tillgodoses framgå.
- Se till att kontinuerligt följa upp och utvärdera insatta åtgärder inom ramen för ett åtgärdsprogram.
- Se till att beslut om åtgärdsprogram följs av en överklagandehänvisning.
- Se till att beslut om anpassad studiegång och enskild undervisning dokumenteras och föregås av en utredning av elevens behov av särskilt stöd.
- Se till att besluten om anpassad studiegång innehåller information om de avvikelser som görs från timplanen och för vilken tidsperiod beslutet gäller. Besluten om anpassad studiegång ska även innehålla en överklagandehänvisning.

Motivering till föreläggande vid vite

Extra anpassningar och särskilt stöd

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att bristerna i Mariaskolans arbete med att tillgodose elevers behov av särskilt stöd är allvarliga och riskerar att försvåra för eleverna att nå uppsatta kunskapskrav. Skolinspektionen bedömer även att Mariaskolan brister i sitt arbete med att tillgodose elevers rätt till utbildning.

Skolinspektionen konstaterar att Mariaskolan i flera centrala delar bryter mot de bestämmelser som styr arbetet med att tillgodose elevers behov av särskilt stöd och elevers rätt till utbildning. Till att börja med utreds inte alltid elevers behov av särskilt stöd trots kännedom om att eleverna av olika skäl kan vara i behov av särskilt stöd. Det handlar till exempel om stödbehov kopplade till svårigheter att uppnå kunskapskraven i ett eller flera ämnen samt elever med omfattande frånvaro från skolan. Vad gäller elever med omfattande frånvaro har Mariaskolan i ett flertal fall inte utrett orsakerna till frånvaron och vidtagit de åtgärder som krävs för att eleverna ska få sin rätt till utbildning tillgodosedd. Detta trots att såväl lärare som rektorn bedömt att frånvaron påverkar elevernas möjligheter att nå kunskapskraven. Detta är allvarligt och visar enligt Skolinspektionens mening på bristande förmåga att agera i enlighet med de bestämmelser som gäller för verksamheten.

Skolinspektionens utredning visar vidare att elever erhåller enskild undervisning och anpassad studiegång utan att deras behov av särskilt stöd blivit utrett och utan att det utarbetats åtgärdsprogram. Det saknas även dokumentation över den enskilda undervisningen och den anpassade studiegången. Dessa brister är allvarliga och medför att det med säkerhet inte går att fastställa om eleverna fått den utbildning de

har rätt till. Skolinspektionen vill i anslutning till detta och med anledning av att det fattats beslut om att ge en elev enskild undervisning utanför skoltid påtala följande. Skolan är ansvarig för att en elev får sitt behov av särskilt stöd tillgodosett. Det ligger i sakens natur att det särskilda stödet sker på skoltid och inte på elevernas fritid. De av rektorn lämnade uppgifterna om att en elev ges enskild undervisning utanför skoltid för att det inte finns tillräckligt många lärare på skolan är således anmärkningsvärd. Detta oaktat om eleven och dennes vårdnadshavare godtagit upplägget och genomförandet av undervisningen. Rektorn ansvarar för att se till att givna resurser fördelas på ett lämpligt sätt utifrån elevernas behov och att resursfördelningen vid behov ses över. En elevs behov av särskilt stöd får i enlighet härmed aldrig vara avhängigt de lärarresurser som finns tillgängliga på skolan.

Att rektorn i enlighet med ovan fattat beslut om anpassad studiegång utan att elevernas behov av särskilt stöd har blivit utrett och utan att dokumentera besluten och innehållet i den anpassade studiegången är anmärkningsvärt. Beslut om anpassad studiegång är en ingripande åtgärd för den enskilde eleven och beslutet kan innebära att eleven lämnar grundskolan utan fullständig utbildning. Beslutet om anpassad studiegång ska inte omfatta fler ämnen eller en längre tidsperiod än nödvändigt. Det är viktigt att avvikelserna inte är mer omfattande än nödvändigt och att det görs noggranna överväganden omkring vilka delar av ett ämne som det är lämpligt att göra avvikelser ifrån. Om eleven kan delta i åtminstone delar av undervisningen i ett ämne ökar elevens förutsättningar att i ett senare skede kunna göra en prövning och därmed få ett betyg i ämnet. Avsaknaden av en utredning av en elevs behov av särskilt stöd och dokumentation med åtgärdsprogram och beslut om anpassad studiegång omöjliggör bedömningen av om åtgärden varit rätt för eleven ifråga eller inte. I några fall, vilka det ges exempel på nedan och som även omnämns i bedömningen av bristerna i skolans bedömning och betygssättning, har det kunnat beläggas att bristerna i arbetet med särskilt stöd på olika sätt kan ha påverkat elevernas möjligheter att tillgodogöra sig utbildningen.

Skolinspektionen har fått ta del av dokumentationen för några elever vars behov av särskilt stöd har blivit utredda enligt Mariaskolan och där det utarbetats åtgärdsprogram för eleverna. Skolinspektionen bedömer att åtgärdsprogrammen i flera fall inte uppfyller författningarnas krav. Av åtgärdsprogrammen går bland annat inte att se vilka behov av särskilt stöd som eleven har eller vilka åtgärder som ska vidtas för att tillgodose elevens behov. Skolinspektionen bedömer även att det av innehållet i åtgärdsprogrammen inte alltid går att fastslå om eleven faktiskt är i behov av särskilt stöd eller inte. Flera av de åtgärder som angetts är inte heller att hänföra till särskilt stöd. Insatser som är att betrakta som särskilt stöd är till exempel placering i särskild undervisningsgrupp, enskild undervisning eller anpassad studiegång. Utöver ovanstående bedömer Skolinspektionen att åtgärdsprogrammen inte heller alltid innehåller uppgift om vem som är ansvarig för uppföljning och utvärdering av programmen och de saknar även överklagandehänvisning.

Skolinspektionen har genom tillsynen kunnat se att bristerna i arbetet med att tillgodose elevernas behov av särskilt stöd i några fall verkar ha påverkat elevernas möjligheter att tillgodogöra sig utbildningen. Som exempel kan nämnas att en elevs frånvaro från skolan bidragit till att elevens betygsresultat sjunkit kraftigt på endast en

termin och att skolan i ett flertal ämnen, på grund av elevens frånvaro, saknat underlag att bedöma elevens kunskaper. Dokumentationen rörande arbetet med att tillgodose den aktuella elevens behov av särskilt stöd är bristfällig och det går därför inte att avgöra om eleven getts de förutsättningar som behövs för att klara av skolgången och att uppnå kunskapskraven i samtliga ämnen. Detta är allvarligt och visar på vilka följder brister i arbetet med särskilt stöd kan få. Skolinspektionen vill understryka att en elev ska få stöd och hjälp att tillgodogöra sig utbildningen i de fall där svårigheter uppstår för eleven i skolsituationen. Att en skolas brister i arbetet med särskilt stöd försvårar för en elev att uppnå kunskapskraven är under inga omständigheter acceptabelt.

Av intervjuer framgår att skolan inte hunnit att dokumentera arbetet med särskilt stöd då flera av de elever som börjat på skolan den senaste tiden haft svårigheter med bland annat frånvaro. Rektorn har även uppgett att skolans personal är relativt ny och att fokus varit att i första hand utarbeta rutiner för arbetet med särskilt stöd. Vidare uppges att skolan behöver ökade resurser för att klara att möta de behov som finns rörande arbetet med att tillgodose elevers behov av särskilt stöd. Skolinspektionen konstaterar att detta delvis kan vara möjliga förklaringar till varför arbetet med särskilt stöd har sådana stora brister. Bristernas karaktär tyder dock även på en avsaknad av insikt i och kunskap om de bestämmelser som styr arbetet med särskilt stöd. Detta gäller såväl lärare, elevhälsa och rektor. Umeå Kristna Friskoleförening måste därför vidta kraftfulla åtgärder för att komma tillrätta med de brister som finns och som påtalats ovan rörande särskilt stöd. Skolans verksamhet måste utvecklas så att den svarar mot de nationella målen. Huvudmannen har ett givet ansvar för att så sker. I huvudmannaskapet ligger även ansvar för att se till att verksamheten har de resurser som krävs för att utbildningen och undervisningen har det innehåll och den kvalitet som författningarna föreskriver. Det är därför huvudmannens uppgift att genom uppföljning och utvärdering säkerställa att eleverna får sitt behov av särskilt stöd tillgodosett och att Mariaskolan följer de bestämmelser som finns på området.

Rättslig reglering

Särskilt stöd

Av skollagen framgår att om det inom ramen för undervisningen, genom användning av ett nationellt kartläggningsmaterial eller ett nationellt bedömningsstöd, resultatet på ett nationellt prov eller uppgifter från lärare, övrig skolpersonal, en elev eller en elevs vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås eller de kravnivåer som gäller, trots att stöd har getts i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen, ska detta anmälas till rektorn. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. Rektorn ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Behovet av särskilt stöd ska även utredas om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation. Samråd ska ske med elevhälsan, om det inte är uppenbart obehövligt. Om en utredning visar att en elev är i behov av särskilt stöd, ska han eller hon ges sådant stöd. Stödet ska ges med utgångspunkt i elevens utbildning i dess helhet, om det inte är uppenbart obehövligt.

Skollagen föreskriver vidare att särskilt stöd får ges istället för den undervisning eleven annars skulle ha deltagit i eller som komplement till denna. Det särskilda stödet ska ges inom den elevgrupp som eleven tillhör om inte annat följer av skollagen eller annan författning.

I skollagen stadgas att ett åtgärdsprogram ska utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Av programmet ska behovet av särskilt stöd och hur det ska tillgodoses framgå. Av programmet ska det också framgå när åtgärderna ska följas upp och utvärderas och vem som är ansvarig för uppföljningen respektive utvärderingen. Eleven och elevens vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta när åtgärdsprogram utarbetas. Åtgärdsprogrammet beslutas av rektorn. Om beslutet innebär att särskilt stöd ska ges i en annan elevgrupp eller enskild eller i form av anpassad studiegång får rektorn inte överlåta sin beslutanderätt till någon annan. För en elev i grundskolan ska det särskilda stödet ges på det sätt och i den omfattning som behövs för att eleven ska ha möjlighet att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås.

Vad gäller enskild undervisning framgår av skollagen att om det finns särskilda skäl får en elev i grundskolan erhålla särskilt stöd enskilt. Vad gäller anpassad studiegång föreskriver skollagen att om det särskilda stödet för en elev i grundskolan inte i rimlig grad kan anpassas efter elevens behov och förutsättningar, får beslut om avvikelser från den timplan samt de ämnen och mål som annars gäller för utbildningen fattas. I grundskolan ska den anpassade studiegången utformas så att eleven så långt som möjligt får förutsättningar att nå behörighet till gymnasieskolans nationella program. Rektorn ansvarar för att en elev med anpassad studiegång får en utbildning som så långt det är möjligt är likvärdig med övrig utbildning i den aktuella skolformen.

Av skollagen följer att beslut om åtgärdsprogram och anpassad studiegång får överklagas hos Skolväsendets överklagandenämnd.

Av förarbetena till ovanstående bestämmelser framgår rörande åtgärdsprogram bland annat följande. Ett åtgärdsprogram ska endast utarbetas för en elev som är i behov av särskilt stöd. Syftet med att ställa krav på upprättandet av åtgärdsprogram är att det ska finnas ett dokument för planering och utvärdering av elevens utbildning, så att förutsättningarna för elevens fortsatta lärande blir de bästa. Arbetet med åtgärdsprogrammet ska utgå från elevens behov av särskilt stöd. Åtgärderna ska vara av både kortsiktig och långsiktig karaktär. De ska relatera till målen i läroplanerna och uppställda kunskapskrav och vara möjliga att följa upp och utvärdera. Det bör också framgå vem som är ansvarig för att stödinsatserna genomförs, följs upp och utvärderas (prop. 2009/10:165 s 290). Att såväl behovet av särskilt stöd som de konkreta åtgärder som ska vidtas anges i åtgärdsprogrammet är viktigt dels därför att åtgärdsprogrammet är ett redskap för lärare, rektorer och annan skolpersonal i arbetet med att stödja eleven så att han eller hon kan nå de kunskapskrav som minst ska uppnås, dels för att eleven och vårdnadshavarna ska kunna ta ställning till om de är nöjda med de åtgärder som avses att vidtas eller om de vill överklaga beslutet om åtgärdsprogram. Det är även viktigt för att beslutet och dess effekter ska kunna följas upp och utvärderas (prop. 2013/14:160 s 29).

Av förarbetena till ovanstående bestämmelser framgår rörande anpassad studiegång bland annat följande. Beslutet om anpassad studiegång ska föregås av noggranna överväganden, eftersom det kan innebära att eleven lämnar grundskolan utan fullständig utbildning. Elev och vårdnadshavare måste därför få information om vad ett beslut om anpassad studiegång kan innebära för elevens möjligheter att studera vidare och deras synpunkter ska inhämtas och beaktas i bedömningen (prop. 2009/10:165 s 293).

Elever med frånvaro från skolan

Skollagen föreskriver att elever i grundskolan ska delta i den verksamhet som anordnas för att ge den avsedda utbildningen, om eleven inte har giltigt skäl att utebli. Om en elev har upprepade eller längre frånvaro från den verksamhet som avses ska rektorn, oavsett om det är fråga om giltig eller ogiltig frånvaro, se till att frånvaron skyndsamt utreds om det inte är obehövligt. Utredningen ska genomföras i samråd med eleven och elevens vårdnadshavare samt med elevhälsan. Om förutsättningarna för en utredning om särskilt stöd är uppfyllda ska även en sådan utredning inledas. När en utredning om en elevs frånvaro har inletts ska rektorn se till att frånvaron snarast anmäls till huvudmannen. Huvudmannen ska se till att eleverna i grundskolan fullgör sin skolgång.

Skolinspektionens utredning

Skolan utreder inte alltid elevers behov av särskilt stöd

Av utredningen i ärendet framgår att det finns ett antal elever vid Mariaskolan som inte uppnår kunskapskraven eller riskerar att inte uppnå kunskapskraven i ett eller flera ämnen.

Av intervju med rektorn framgår att rektorn under höstterminen 2019 mottagit uppgifter om att sex stycken elever på skolan var i behov av att få sina behov av särskilt stöd utredda. Det är en elev på mellanstadiet och fem elever på högstadiet. För eleven på mellanstadiet håller en utredning av elevens behov av särskilt stöd på att genomföras, men den var inte färdigställd vid tidpunkten för myndighetens tillsyn. Enligt uppgift från rektorn har skolan inte utrett fyra av de fem eleverna på högstadiet. Rektorn har i intervju uppgett att Mariaskolan inte hunnit med att utreda dessa elevers behov av särskilt stöd eftersom skolan den senaste tiden har mottagit ett flertal elever med svårigheter, till exempel omfattande frånvaro. Rektorn har även uppgett att skolans personal är relativt ny och att fokus främst varit att skapa rutiner för arbetet med särskilt stöd. Enligt rektorn är skolan i behov av ytterligare resurser för att klara av arbetet med att tillgodose elevernas behov av särskilt stöd. Rektorn har under höstterminen 2019 sett ett behov av att förstärka skolans specialpedagogiska resurs. Lärare har i intervju beskrivit att skolan inte arbetade så mycket med särskilt stöd föregående läsår eftersom specialpedagogen var föräldraledig. Läraren ifråga känner inte heller till om det finns några rutiner för arbetet med extra anpassningar och särskilt stöd vid skolan.

Av Skolinspektionens utredning framgår vidare att det vid Mariaskolan finns ett flertal elever med problematisk frånvaro. Av intervjuer och ingiven dokumentation inför

tillsynsbesöket framgår att det vid skolan finns 4–5 stycken elever med en frånvaro som är omfattande och som påverkar deras möjligheter att nå målen för utbildningen. Specialpedagogen och lärare känner inte till om det genomförs några frånvaroutredningar vid skolan. Lärarna uppger dock att frånvaron påverkar elevernas möjligheter att nå uppsatta mål för utbildningen, vilket är en uppfattning som rektorn delar.

En av ovanstående elever, som går på mellanstadiet, kommer inte till skolan alls enligt specialpedagogen. Kontakt har tagits med andra myndigheter. Elevens behov av särskilt stöd är inte utrett och eleven har inget beslut om åtgärdsprogram.

Av utredningen framgår även att en elev på mellanstadiet är sjukskriven sedan en tid tillbaka och inte deltar i skolans verksamhet. Eleven har enligt specialpedagogen endast varit i skolan sporadiskt under höstterminen 2019. Varken lärare eller rektor kunde svara på frågan om hur länge eleven varit sjukskriven. Det är även osäkert när eleven ifråga förväntas kunna återgå till skolarbete. Enligt rektorn finns inget åtgärdsprogram utarbetat för eleven ifråga. Eleven har enligt rektorn tidigare erhållit extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen. Det finns en så kallad skolrapport utarbetad för eleven. Av denna framgår att eleven haft frånvaro från skolan och att eleven behöver stöd och hjälp för att klara av skolsituationen. Av dokumentet framgår även att skoldagarna bland annat anpassats på så sätt att de kortats ned för att motsvara elevens behov. Det är oklart om elevens behov av särskilt stöd har utretts.

Beslut om särskilda stödåtgärder trots att elevens behov av särskilt stöd inte har utretts och där det inte fattats beslut om åtgärdsprogram

Av utredningen framgår att det fattats beslut om enskild undervisning och anpassad studiegång utan någon föregående utredning av elevens behov av särskilt stöd. Det saknas även åtgärdsprogram för dessa elever. Nedan redogörs för några exempel.

Rektorn har i intervju uppgett att det för de fyra elever på högstadiet vars behov av särskilt stöd inte har utretts pågår åtgärder, men att skolan inte hinner med att dokumentera arbetet med att ge eleverna särskilt stöd. Rektorn har beskrivit att samtliga fyra elever har anpassad studiegång där skolan valt att fokusera på ämnena svenska, engelska och matematik. Enligt rektorns mening är det bättre att eleverna kommer en kort stund till skolan och läser ett fåtal ämnen än att de inte kommer till skolan alls. Beslutet om anpassad studiegång och innehållet i den anpassade studiegången finns inte dokumenterat för någon av eleverna.

Skolinspektionens utredning visar även på att en elev på högstadiet erhåller enskild undervisning som till vissa delar är förlagd efter skoldagens slut. Lärare har i intervju beskrivit att läraren under höstterminen 2019 uppmärksammade att eleven ifråga inte skulle nå målen i ämnet engelska. Läraren kontaktade i oktober 2019 specialpedagogen och rektorn och informerade om sin upptäckt. Enligt läraren tog det dock tid innan ärendet behandlades. Efter en tid togs beslut om att eleven skulle erhålla enskild undervisning med lärare 30 minuter efter skoldagens slut på måndagar och tisdagar. Därutöver skulle eleven på skoltid få två timmars extra undervisning i engelska på fredagar. Skolan beslutade att ta tid från ämnena moderna språk och svenska till

förmån för den extra undervisningen i engelska på fredagar. Det finns inget åtgärdsprogram utarbetat för eleven ifråga. Rektorn har i intervju uppgett att "man snabbspolade en utredning" rörande eleven. Rektorn har utvecklat detta och då beskrivit att skolan använt sig av en utredning som genomfördes då eleven gick i årskurs 6. Resultatet från den utredningen fick ligga till grund för de beslut om särskilda stödåtgärder som det togs beslut om nu, då eleven går i årskurs 9. På fråga om varför eleven inte erhåller särskilt stöd tillfullo inom ramen för ordinarie skoltid har rektorn uppgett att det är för att skolan inte har tillräckligt många lärare för att kunna ge eleven undervisning i anslutning till ordinarie lektion i engelska.

Elever vars behov av särskilt stöd har utretts enligt Mariaskolan och där det i vissa fall fattats beslut om åtgärdsprogram

Skolinspektionen har fått ta del av dokumentationen för några elever vars behov av särskilt stöd har utretts enligt Mariaskolan. Dokumentationen består av utredningar samt beslut om åtgärdsprogram. Nedan redogörs för exempel på innehållet i den ingivna dokumentationen.

För en elev har det under februari 2019 genomförts en pedagogisk kartläggning. Av utredningen framgår att eleven getts extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen, men att lärarna är osäkra på om dessa åtgärder är tillräckliga och vilka åtgärder som är till störst nytta för eleven. Vidare framgår att det finns tankar på särskilda stödåtgärder som till viss del också verkar ha införts på prov. Eleven uppges ha vissa svårigheter i sin skolsituation. Åtgärdsprogram är inte utarbetat för eleven.

För två andra elever har Skolinspektionen fått genomförda utredningar och beslut om åtgärdsprogram. Åtgärdsprogrammen har kommit i två olika versioner för eleverna, där ett är ofullständigt och nästan helt saknar innehåll. En av eleverna har under vårterminen 2019 haft en omfattande frånvaro från skolan. Elevens behov av särskilt stöd har i åtgärdsprogrammet bland annat beskrivits enligt följande "Trötthet och stress uppges vara orsaker till att det är svårt att ta sig till skolan", "Det skulle hjälpa eleven att inte behöva redovisa i grupp, eller på annat sätt pekas ut för att svara på frågor", samt "Närvaron måste ökas. Skolan behöver få in underlag för bedömning. Det finns kunskapsbrister som är svåra att arbeta med om eleven inte är på plats". Som åtgärder finns angivet att skolsituationen ska följas upp av kurator, att eleven inte behöver redovisa inför andra i grupp eller svara på frågor inför andra elever samt att eleven fortsätter att läsa moderna språk. Det framgår inte vem som är ansvarig för uppföljningen och utvärderingen av åtgärdsprogrammet. Det saknas vidare överklagandehänvisning. Av de betygskonton som getts in till myndigheten framgår att elevens kunskapsresultat försämrats kraftigt mellan höstterminen 2018 och vårterminen 2019.

För den andra av eleverna ovan ser situationen ut på liknande sätt med omfattande frånvaro från skolan. Elevens behov av särskilt stöd har bland annat beskrivits på följande sätt i åtgärdsprogrammet "X behöver stöd och motivation för att kunna ta sig iväg till skolan", samt "Eventuellt behöver en alternativ plan utarbetas för hur eleven ska tillägna sig undervisning i idrott". Eleven har beviljats hemstudier i ett antal ämnen och kontakt med skolans kurator. Det framgår inte vem som är ansvarig för

uppföljningen och utvärderingen av åtgärdsprogrammet. Det saknas vidare överklagandehänvisning.

Bedömning och betygssättning

Skolinspektionen konstaterar att Umeå Kristna Friskoleförening inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Betyg beslutas om i enlighet med författningarnas krav (3 kap. 14 och 16 §§ skollagen; 10 kap. 15, 17-20 §§ skollagen; 6 kap. 5 och 7 §§ skolförordningen; Skolverkets föreskrifter om betygskatalog [SKOLFS 2011:123]).

Åtgärder

- Se till att genomföra kompetensutvecklingsinsatser så att rektorn och de lärare som fattar beslut om betyg får nödvändiga insikter i bestämmelserna om betygssättning och betygskatalog.
- Se till att beslut om betyg dokumenteras i en betygskatalog.
- Se till att betygskatalogen utformas i enlighet med Skolverkets föreskrifter om betygskatalog.
- Se till att den eller de lärare som beslutat om betyg daterar uppgiften i betygskatalogen och förser den med egenhändig signatur.

Bedömning och betygssättning

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det finns allvarliga brister i betygssättningen av eleverna vid Mariaskolan.

Utredningen i ärendet visar att beslut om betyg inte dokumenteras i enlighet med författningarnas krav. Mariaskolan använder sig inte av någon betygskatalog och verkar inte ha gjort det under lång tid. Skolinspektionen har genom denna utredning begärt att få ta del av betygskatalogerna för vårterminen 2018, höstterminen 2018 och vårterminen 2019. Betygskataloger saknas för samtliga dessa tre terminer. Rektorn har inte haft kunskap om vad en betygskatalog är för något och betygssättningen av eleverna har därför inte skett i enlighet med författningarnas krav. Detta är allvarligt.

Beslut om betyg innebär myndighetsutövning. Författningarna uppställer därför särskilda krav på rektorn att tillse att betygssättningen och förandet av betygskatalog sker korrekt och på ett rättssäkert sätt. Att det saknas en betygskatalog innebär att det inte går att följa betygssättningen av eleverna för att säkerställa att den gått till på det sätt som författningarna föreskriver. Med en betygskatalog går bland annat att se vilket betyg eleven har fått, vem eller vilka lärare som satt betyget och när beslut om betyg är fattat.

Att det saknas en betygskatalog vid Mariaskolan är som Skolinspektionen påtalat ovan allvarligt i sig. Eleverna vid Mariaskolan har dock erhållit betyg även om formerna för betygssättningen inte skett i enlighet med författningarnas krav. Skolinspektionen har tagit del av viss dokumentation rörande den bedömning och betygssättning som skett

vid skolan under vårterminen 2018, höstterminen 2018 samt vårterminen 2019. Dokumentationen har till exempel bestått av uppgifter om vilka lärare som ska ha betygsatt eleverna under olika terminer och i vilka ämnen, mail från undervisande lärare till rektorn med uppgifter om betyg samt ett antal elevers termins- och slutbetyg. Skolinspektionen kan vid en jämförelse av dokumentationen ifråga konstatera att mycket tyder på att det blivit fel i betygssättningen vid flera tillfällen och för ett flertal elever. Detta eftersom dokumenten inte alltid stämmer överens med varandra. Felaktigheterna och otydligheterna består bland annat av vem eller vilka lärare som satt betygen och vilka betyg som eleverna skulle ha haft och slutligen fick. Som exempel kan nämnas att flera elever erhållit ett lägre betyg i ämnet engelska under vårterminen 2019 än det som undervisande lärare, tillika den lärare som enligt ingiven dokumentation ska ha betygsatt eleverna, via mail till rektorn lämnat besked om. Någon elev har även fått ett högre betyg i ämnet bild än det som undervisande lärare bedömt att eleven skulle ha haft. För några elever har undervisande lärare under vårterminen 2018 samt vårterminen 2019 meddelat att det, som det får förstås, på grund av elevernas frånvaro från skolan saknats underlag för bedömning av elevernas kunskaper i ämnena bild och musik. I enlighet härmed skulle betyg inte ha satts på eleverna och detta skulle ha markerats i betygskatalogen med ett horisontellt streck. Enligt terminsbetyget har dock eleverna erhållit betyget D respektive E i de aktuella ämnena. Ytterligare exempel på en anmärkningsvärd uppgift är att det av mail från undervisande lärare i ämnet hem- och konsumentkunskap framgår att en elev i årskurs 7 under vårterminen 2018 skulle ha betyget C. I terminsbetyget för den aktuella eleven finns dock ämnet hem- och konsumentkunskap inte med överhuvudtaget.

Bristerna rörande betygssättningen är allvarliga och omfattande. Bristerna tyder på allvarliga missförhållanden i verksamheten vid Mariaskolan. Betygssättningen har inte varit rättssäker och under en längre tid pågått i strid mot gällande bestämmelser. Umeå Kristna Friskoleförening måste därför vidta kraftfulla åtgärder för att säkerställa att den bedömning och betygssättning som sker av elevernas kunskaper följer de bestämmelser som gäller för verksamheten.

Huvudmannen har det yttersta ansvaret för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av skollagen och de bestämmelser som kan finnas i andra författningar. Huvudmannens tillstånd att bedriva utbildning inom skolväsendet vilar på huvudmannens förutsättningar att följa bestämmelserna för utbildningen. Som ett led i att komma tillrätta med påtalade brister behöver huvudmannen genom kompetensutvecklingsinsatser se till att rektorn och den eller de lärare som beslutar om betyg får nödvändiga insikter i bestämmelserna om betygssättning och förandet av betygskatalog.

Rättslig reglering

Av skollagen framgår att rektorn ska se till att betyg sätts i enlighet med skollagen och andra författningar. Betyg ska beslutas av den eller de lärare som bedriver undervisningen vid den tidpunkt när betyg ska sättas. Om läraren eller lärarna inte är legitimerade, ska beslutet fattas tillsammans med en lärare som är legitimerad. Kan dessa inte enas ska betyget beslutas av den legitimerade läraren under förutsättning att

han eller hon är behörig att undervisa i det ämne som betyget avser. I annat fall ska betyget beslutas av rektorn.

Skollagen föreskriver vidare att betyg ska utfärdas skriftligt. Betyg ska sättas i grundskolans ämnen i slutet av varje termin från och med årskurs 6 i de ämnen som eleven har fått undervisning i under terminen. Som betyg ska någon av beteckningarna A, B, C, D, E eller F användas.

Av skolförordningen följer att om fler än en lärare bedriver undervisningen vid den tidpunkt då betyg ska sättas och bara någon eller några av dessa är legitimerade, ska betyget beslutas av den eller de legitimerade lärarna. Beslut om betyg ska dokumenteras i en betygskatalog. Med beslut om betyg avses beslut att sätta betyg och inte sätta betyg när underlag för bedömning av en elevs kunskaper saknas på grund av elevens frånvaro. Det ska framgå om ett betyg har satts innan eller efter det att ett ämne har avslutats. Rektorn ansvarar för att betygskatalogen förs.

I Skolverkets föreskrifter om betygskatalog stadgas att betygskatalogen ska utformas så att den skyddas mot förlust och olovlig ändring samt så att dokumentets äkthet över tiden kan säkerställas. Skolenheten ska ha rutiner för att säkerställa att samtliga beslut om betyg i betygskatalogen har fattats av den eller de som enligt 3 kap. 16 § skollagen ska besluta om betyg. Betygskatalogen ska föras löpande. Betygskatalogen får föras på papper eller elektroniskt. I grundskolan ska beslut om betyg föras in i betygskatalogen dels i slutet av termin då betyg ska beslutas, dels i anslutning till att ett ämne har avslutats. Det ska framgå av betygskatalogen om ett ämne har avslutats. Den eller de som beslutar om ett betyg ska datera uppgiften i betygskatalogen och förse uppgiften med egenhändig signatur. Om betygskatalogen förs elektroniskt får uppgiften i stället skrivas under elektroniskt. Om betygskatalogen förs elektroniskt ska detta ske på det sätt som beskrivs i Skolverkets föreskrift om betygskatalog.

Skolförelärens föreskrift om betygskatalog beskriver i detalj vad en betygskatalog ska innehålla och hur den ska föras. Vad gäller grundskolan ska betygskatalogen exempelvis innehålla Statistiska centralbyråns skolenhetskod, skolform, namn på huvudman, skolenhet och den kommun där skolenheten är belägen, namn på eleven och elevens personnummer eller motsvarande, namn och titel på den eller de som har beslutat om betyg, samt namn på klass eller motsvarande. Betygskatalogen för grundskolan ska vidare innehålla ämnets namn och elevens betyg i respektive ämne.

Skolinspektionens utredning

Av utredningen i ärendet framgår att det saknas en betygskatalog vid Mariaskolan. När Skolinspektionen vid tillsynsbesöket bad att få ta del av utdrag ur skolans betygskatalog fick myndigheten endast ta del av vissa terminsbetyg och slutbetyg. Av intervju med rektorn framgick att rektorn inte visste vad en betygskatalog är för något och att det inte fanns någon sådan vid Mariaskolan. Rektorn uppgav vidare i intervjun att Mariaskolan genomgått en omorganisation under läsåret 2018/19 och att rektorn på grund av detta inte hunnit med allt som skulle göras. Flera lärare slutade vid skolan och rektorn beskriver att rektorn inte hann få samtliga lärares underskrifter vad gäller elevernas betyg innan lärarna slutade. Under vårterminen 2019 meddelade lärarna

rektorn via mail vilka betyg de ansåg att eleverna skulle ha i respektive ämne. Rektorn förde därefter in betygen i terminsbetygen och slutbetygen och skrev sedan under dokumenten ifråga. Några av lärarna har i efterhand signerat de mail som de skickade till rektorn och där det framgick vilka betyg eleverna skulle ha i olika ämnen. Rektorn menar att mailen från lärarna har utgjort en del av skolans betygskatalog. Lärare har i intervju uppgett att i det ämne där läraren saknar behörighet meddelar läraren rektorn vilket betyg läraren anser att eleverna ska ha och därefter godkänner rektorn beslutet och skriver under detsamma.

Skolinspektionen har fått ta del av några mail med information om betyg för vårterminen 2019 som rektorn hänvisat till ovan. Ett av mailen är undertecknat, som det får förstås, i efterhand enligt rektorns uppgift i intervjun. Övriga är inte undertecknade. Skolinspektionen har även begärt och fått ta del av betygskatalogen för vårterminen 2018 samt för höstterminen 2018. Det material som skickats in är av samma typ som den som låg till grund för besluten om terminsbetyg och slutbetyg under vårterminen 2019 – det vill säga det utgörs av ett fåtal mail med information om betyg. Mailen kommer från några av de lärare som undervisat eleverna inför betygssättning i de olika ämnena.

Utöver ovanstående har huvudmannen bifogat en Excelfil med information om vem som satt betyg i respektive ämne under vårterminen 2018, höstterminen 2018 samt vårterminen 2019. Skolinspektionen kan vid en närmare granskning av dokumenten se att de inte stämmer överens med övrigt material i ärendet. Som exempel kan nämnas att den lärare som enligt Excelfilen ska ha satt betyg på eleverna i ämnet engelska under vårterminen 2019 slutade i mars 2019 och att de av läraren lämnade betygen via mail den 11 mars 2019 inte alltid är desamma som de betyg som eleverna de facto fick i terminsbetyg under vårterminen 2019. För flera av eleverna har betygen i ämnet engelska blivit lägre än det den undervisande läraren lämnat besked om. I ämnet bild har någon elev fått ett högre betyg jämfört med det som den undervisande läraren bedömt att eleven skulle ha haft. I ämnet bild har dessutom undervisande lärare för en elev lämnat besked om att det, som det får förstås, på grund av elevens frånvaro från skolan saknats underlag för bedömning av elevens kunskaper. I terminsbetyget har den aktuella eleven erhållit betyget D i ämnet bild.

Skolinspektionen konstaterar att materialet rörande betygssättningen för vårterminen 2018 och höstterminen 2018 också innehåller flertalet uppgifter som inte stämmer överens med varandra. Som exempel för dokumentationen rörande vårterminen 2018 kan följande nämnas. Av ett mail från undervisande lärare i ämnet hem- och konsumentkunskap framgår att en elev i årskurs 7 skulle ha betyget C. I terminsbetyget för den aktuella eleven finns dock ämnet hem- och konsumentkunskap inte med överhuvudtaget. Vidare framgår av ett mail från undervisande lärare i ämnet musik att en elev i årskurs 6 inte deltagit i undervisningen i ämnet och, som det får förstås, inte gick att betygsätta. Av terminsbetyget för den aktuella eleven framgår dock att eleven erhållit betyget E i musik. Vad gäller dokumentationen för höstterminen 2018 konstaterar Skolinspektionen att det finns liknande felaktigheter för betygssättningen även denna termin.

Motivering till föreläggande vid vite som ingripande

Enligt 26 kap. 26 § skollagen får Skolinspektionen förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten. Ett beslut om föreläggande gäller omedelbart. Ett föreläggande ska ange de åtgärder som tillsynsmyndigheten anser nödvändiga för att avhjälpa de påtalade bristerna.

Enligt 26 kap. 27 § skollagen får ett föreläggande förenas med vite. Statens skolinspektion ska förena ett föreläggande som avses i 10 § med vite om förelägget avser en eller flera brister som allvarligt försvårar förutsättningarna för eleverna att nå målen för utbildningen, om det inte av särskilda skäl är obehövligt.

Mariaskolan uppfyller inte de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten. Umeå Kristna Friskoleförening föreläggs därför att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Skolinspektionen har, som framgår ovan, konstaterat brister i skolans arbete med att tillgodose elevers behov av särskilt stöd. Bristerna handlar bland annat om att skolan trots kännedom om att elever kan vara i behov av särskilt stöd inte utrett stödbehoven. Vidare har beslut om särskilda stödåtgärder, däribland enskild undervisning och anpassad studiegång, fattats utan att elevens behov av särskilt stöd har blivit utrett. Insatserna avseende enskild undervisning och anpassad studiegång har inte dokumenterats. För de elever vars behov enligt Mariaskolan har blivit utredda och där det fattats beslut om åtgärdsprogram har Skolinspektionen kunnat konstatera att åtgärdsprogrammen inte alltid uppfyller författningarnas krav.

Enligt Skolinspektionens mening är bristerna i arbetet med att tillgodose elevernas behov av särskilt stöd allvarliga. Den hantering av flera enskilda elevärenden som skett vid Mariaskolan är inte rättssäker och Skolinspektionen menar att bristerna i arbetet med särskilt stöd riskerar att försvåra för eleverna att nå målen för utbildningen.

Skolinspektionen konstaterar vidare att det under en längre tid inte förts någon betygskatalog vid Mariaskolan. Beslut om betyg innebär myndighetsutövning. Författningarna uppställer därför särskilda krav på rektorn att tillse att betygssättningen och förandet av betygskatalog sker korrekt och på ett rättssäkert sätt. Att det saknas en betygskatalog innebär att det inte går att följa betygssättningen av eleverna för att säkerställa att den gått till på det sätt som författningarna föreskriver. Med en betygskatalog går bland annat att se vilket betyg eleven har fått, vem eller vilka lärare som satt betyget och när beslut om betyg är fattat.

Att det saknas en betygskatalog är allvarligt i sig. Eleverna vid Mariaskolan har dock erhållit betyg även om formerna för betygssättningen inte skett i enlighet med författningarnas krav. Skolinspektionen har tagit del av viss dokumentation rörande den bedömning och betygssättning som skett vid skolan under vårterminen 2018, höstterminen 2018 samt vårterminen 2019 och kan vid en jämförelse av dokumentationen konstatera att mycket tyder på att det skett felaktigheter i betygssättningen av eleverna. Detta eftersom de olika dokumenten inte är i överensstämmelse med varandra. Detta är allvarligt.

Mot bakgrund av ovanstående, och då det inte av särskilda skäl är obehövligt, bör föreläggandet förenas med vite.

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Umeå Kristna Friskoleförening att **senast den 7 september 2020** vidta åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas för Skolinspektionen på adress Skolinspektionen, Box 3177, 903 04 Umeå eller till skolinspektionen.umea@skolinspektionen.se

Beslutet om föreläggande gäller omedelbart.

Trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling

Skolinspektionen konstaterar att Umeå Kristna Friskoleförening inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Vid skolenheten bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av elever (6 kap. 6–8 §§ skollagen).

Åtgärder

- Upprätta en årlig plan mot kränkande behandling som uppfyller skollagens krav och som återspeglar förhållandena i förskoleklass och grundskola vid Mariaskolan.

Grundläggande förutsättningar för skolenheten

Skolinspektionen konstaterar att Umeå Kristna Friskoleförening inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Elevhälsan arbetar främst förebyggande och hälsofrämjande och stödjer elevernas utveckling mot utbildningens mål (2 kap. 25 § skollagen; Lgr 11, 2.8 Rektorns ansvar).

Åtgärder

- Se till att elevhälsan vid Mariaskolan som samlad resurs arbetar främst hälsofrämjande och förebyggande för att för att stödja elevernas utveckling mot utbildningens mål.

Förutsättningar för utbildningen

Skolinspektionen konstaterar att Umeå Kristna Friskoleförening inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Huvudmannen ser till att det på grundskoleenheterna finns tillgång till elevhälsa för eleverna i förskoleklass och grundskola, så att den kan användas främst förebyggande och hälsofrämjande och för att stödja elevernas utveckling mot målen (2 kap. 25 § skollagen).

- Huvudmannen ser till att grundskolan har tillgång till personal med sådan kompetens, så att elevernas behov av vägledning inför val av framtida utbildnings- och yrkesverksamhet kan tillgodoses (2 kap. 29 § skollagen; Lgr 11, 2.8 Rektorns ansvar).
- Huvudmannen ser till att det på grundskoleenheterna finns tillgång till skolbibliotek, som kan användas för att stödja elevernas lärande och utveckling (2 kap. 36 § skollagen; Lgr 11, 2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.8 Rektorns ansvar).

Åtgärder

Tillgång till elevhälsa

- Se till att öka tillgången till specialpedagogisk kompetens inom elevhälsan vid Mariaskolan så att den motsvarar det faktiska behov som finns på skolan.

Tillgång till studie- och yrkesvägledare för att tillgodose elevernas behov av vägledning inför val av framtida utbildnings- och yrkesverksamhet

- Se till att eleverna i grundskolan får tillgång till personal med sådan kompetens att deras behov av vägledning inför val av framtida utbildnings- och yrkesverksamhet kan tillgodoses.
- Se till att ge eleverna information och vägledning om framtida studier och arbetsliv. Informationen och vägledningen ska ske med utgångspunkt i elevernas intressen och förutsättningar och eleverna ska här till få information om arbetsmarknadens behov.

Tillgång till skolbibliotek samt användandet av biblioteket för att stödja elevernas lärande och kunskapsutveckling

- Se till att utrusta skolbiblioteket vid Mariaskolan med relevant litteratur, media och information som kan stödja eleverna i deras lärande och kunskapsutveckling.
- Se till att skolbiblioteket används som en del i undervisningen för att stärka elevernas kunskapsutveckling, språkliga förmåga och digitala kompetens.

Ytterligare brist

Skolinspektionen konstaterar att Umeå Kristna Friskoleförening inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Umeå Kristna Friskoleförening har lagt ut undervisningen i slöjd på entreprenad i strid mot skollagens bestämmelser (2 kap. 5 och 8 §§ skollagen samt 23 kap. 3 § skollagen).

Åtgärder

- Se till att upphöra med nuvarande entreprenadförhållande och istället bedriva undervisningen i slöjd vid Mariaskolan i egen regi med lärare som är anställda av huvudmannen.

Föreläggande

Trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen konstaterar att Mariaskolan inte har någon aktuell plan mot kränkande behandling. Den plan mot kränkande behandling som huvudmannen skickat in till myndigheten är från läsåret 2018/19 och av intervju med rektorn framgår att det inte utarbetats någon plan mot kränkande behandling för läsåret 2019/20.

Skolinspektionen bedömer mot bakgrund av ovanstående att skolan brister i sitt målinriktade arbete med att motverka kränkande behandling. Av skollagen framgår att det varje år ska upprättas en plan med en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av barn och elever. Planen ska innehålla en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som avses att påbörjas eller genomföras under det kommande året.

Skolinspektionen bedömer att huvudmannen behöver se till att det vid Mariaskolan årligen utarbetas en plan mot kränkande behandling enligt ovan. Det är möjligt att upprätta en gemensam plan som omfattar såväl förskoleklass, grundskola och fritidshem, men planen behöver i sådana fall utgå från förhållandena i varje enskild verksamhet och av planen ska framgå varje verksamhets specifika förutsättningar och behov.

Rättslig reglering

Av skollagen framgår att huvudmannen ska se till att det varje år upprättas en plan med en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av barn och elever. Planen ska innehålla en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som avses att påbörjas eller genomföras under det kommande året. En redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts ska tas in i efterföljande års plan.

Av förarbetena (prop. 2005/06:38 s 145 och 2009/10:165 s 331) till ovanstående bestämmelse framgår bland annat följande. Huvudmannen ska se till att det inom ramen för varje särskild verksamhet bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling. Detta innebär bland annat att det ska upprättas en årlig plan för att förhindra mobbning och annan kränkande behandling av barn och elever i verksamheten. Planen ska vara anpassad efter de särskilda förhållanden som råder i den egna verksamheten. Planen ska dels ta sikte på ingripanden i akuta situationer, dels avse både förebyggande och uppföljande verksamhet. Den ska innehålla rutiner för hur personalen i verksamheten ska agera, ansvarsfördelning samt hur händelser och åtgärder ska dokumenteras med mera.

Skolinspektionens utredning

Skolinspektionen har inför genomförandet av tillsynen ombett huvudmannen att skicka in skolans plan mot kränkande behandling. Den plan mot kränkande behandling

som huvudmannen skickat in avser läsåret 2018/19. Av intervju med rektorn framgår att det inte finns någon plan mot kränkande behandling för läsåret 2019/20.

Motivering till föreläggande som ingripande

Umeå Kristna Friskoleförening uppfyller inte författningarnas krav och föreläggs därför att vidta åtgärder för att komma tillrätta med påtalade brister.

Grundläggande förutsättningar för skolenheten

Elevhälsans hälsofrämjande och förebyggande arbete

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att elevhälsan som samlad resurs inte arbetar hälsofrämjande och förebyggande för att stödja elevernas utveckling mot utbildningens mål.

Av utredningen i ärendet framgår att de kompetenser som ska ingå i elevhälsan träffas med viss regelbundenhet. Representant för elevhälsan har uppgett att arbetet i elevhälsan under höstterminen 2019 framförallt handlat om arbete med de elever som har en omfattande frånvaro från skolan. Representanten för elevhälsan håller tillsammans med rektorn på att ta fram riktlinjer för hur elevhälsans arbete ska se ut och vad det ska innehålla. Arbetet befinner sig i ett uppstartsskede och det är ännu inte bestämt hur elevhälsan ska arbeta vid Mariaskolan. Rektorn har i intervju med Skolinspektionen uppgett att det inte bedrivits något hälsofrämjande och förebyggande arbete vid Mariaskolan under höstterminen 2019. Dessa uppgifter har huvudmannen önskat korrigera vid kommunikeringen av myndighetens protokoll. Huvudmannen har då uppgett att det förvisso inte hållits några temadagar, men att man vid personalkonferenser arbetat med frågor om trygghet och studiero och att man satsat mycket på utomhusaktiviteter på skolgården.

Lärare och representant för elevhälsan har på fråga om vilka hälsofrämjande och förebyggande insatser som elevhälsan genomfört det senaste året uppgett följande. Elevhälsan har genomfört hälsosamtal, tester för att kartlägga elever med svårigheter i skolan samt enkäter rörande trygghet och studiero.

Skolinspektionen bedömer utifrån ovanstående att utredningen i ärendet ger stöd för att elevhälsan som samlad resurs vid Mariaskolan inte arbetar hälsofrämjande och förebyggande på det sätt som författningarna föreskriver. Det hälsofrämjande arbetet ska bland annat handla om att skapa lärmiljöer som främjar elevernas lärande, utveckling och hälsa. Främjande insatser innebär att arbeta med friskfaktorer för att uppnå generella hälsovinster. Insatserna riktar sig till alla och kan ge effekter på en rad olika hälsoproblem. Som exempel på hälsofrämjande arbete är arbete med värdegrundsfrågor, information om droger samt sex- och samlevnad. Det förebyggande arbetet innebär att elevhälsan bland annat ska förebygga ohälsa och hinder i lärandet för eleverna. För att kunna genomföra detta arbete behöver elevhälsan identifiera och kartlägga faktorer som utgör en risk för olika former av ohälsa eller hinder i lärandet. Arbetet bör ske på individ- grupp- och organisationsnivå. Det

förebyggande arbetet ska ha fokus på enskilda avgränsade problem. Insatserna kan i likhet med det främjande arbetet rikta sig till alla men ha ett smalt, specifikt problemområde i fokus.

Rättslig reglering

Av 2 kap. 25 § skollagen framgår att för eleverna i förskoleklassen och grundskolan ska det finnas elevhälsa. Elevhälsan ska omfatta medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser. Elevhälsan ska främst vara förebyggande och hälsofrämjande. Elevernas utveckling mot utbildningens mål ska stödjas. För medicinska, psykologiska och psykosociala insatser ska det finnas tillgång till skolläkare, skolsköterska, psykolog och kurator. Vidare ska det finnas tillgång till personal med sådan kompetens att elevernas behov av specialpedagogiska insatser kan tillgodoses.

Av förarbetena (prop. 2009/10:165 s 276 f. samt prop. 2001/02:14) till ovanstående reglering framgår bland annat följande. Skolan har ett ansvar för att skapa en god lärandemiljö för elevernas kunskapsutveckling och personliga utveckling. Arbeta med elevhälsa förutsätter en hög grad av samverkan mellan elevhälsans personal och övriga personalgrupper samt att det finns kompetens att tillgå för detta arbete. Det är också angeläget att samverkan sker med övrig hälso- och sjukvård samt med socialtjänsten. Tillgången till den kompetens och de berörda yrkeskategorier som räknas upp och som ska ingå i elevhälsans arbete ska vara tillräcklig för att eleverna ska få det stöd de behöver.

I förarbetena stadgas vidare att elevhälsan i det individuellt inriktade arbetet har ett särskilt ansvar för att undanröja hinder för varje enskild elevs lärande och utveckling. De mer generellt inriktade uppgifterna, där elevhälsans medverkan är viktig, rör elevernas arbetsmiljö, skolans värdegrund som till exempel arbetet mot kränkande behandling och undervisningen mot tobak, alkohol och andra droger och övrig livsstilsrelaterad ohälsa, jämställdhet samt sex- och samlevnadsundervisning med mera. Elevhälsan har ett särskilt ansvar för att bevaka att skolan bidrar till att skapa goda och trygga uppväxtvillkor.

Skolinspektionens utredning

Av den dokumentation som skickats in till myndigheten framgår att kurator och skolsköterska befinner sig på skolan ungefär en dag per vecka. Specialpedagogen beskrivs vara på plats en dag i veckan med möjlighet till ytterligare timmar vid behov. Psykologen kallas till möte på skolan en gång i månaden och vid behov. Skolläkaren besöker skolan ungefär en gång per termin för hälsosamtal och eventuella undersökningar av elever. Rektorn träffar specialpedagogen och kuratorn en gång per vecka och vid dessa möten samtalar de om skolans behov och vilka ärenden som behöver tas upp då elevhälsan som samlad resurs ses. Uppgifterna i den ingivna dokumentationen styrks bland annat av intervju med lärare och representant för elevhälsan.

Av intervju med representant för elevhälsan framkommer att rektorn och elevhälsan som samlad resurs (förutom skolläkaren) ses en gång per månad. Under hösten 2019

gick en övervägande del av resurserna i elevhälsan åt till arbete med ärenden där elever hade en omfattande frånvaro från skolan. På fråga om det finns några riktlinjer eller mål för elevhälsans arbete har representanten för elevhälsan uppgett att representanten tillsammans med rektorn håller på att ta fram en "mall" för elevhälsans arbete. Arbetet är fortfarande i ett uppstartsskede och det är ännu inte bestämt hur elevhälsan närmare ska arbeta på Mariaskolan.

Representanten för elevhälsan kunde i intervju inte ge något exempel på hur elevhälsan arbetat hälsofrämjande vid Mariaskolan. På fråga om hur elevhälsan arbetat förebyggande uppgav representanten för elevhälsan att det genomförts tester för att få information om vilka elever som har svårigheter i skolan. Eleverna har även fått fylla i enkäter gällande trygghet och studiero. Enligt representanten för elevhälsan har resultatet av dessa enkäter analyserats och det har fattats beslut om åtgärder. Representanten för elevhälsan har dock inte närmare preciserat vilka åtgärder som vidtagits.

På fråga om vilka hälsofrämjande och förebyggande insatser som elevhälsan genomfört det senaste året vid Mariaskolan har lärare i intervju uppgett att skolsköterskan har haft hälsosamtal och att det brukar anordnas temadagar vid skolan, men så skedde inte under höstterminen 2019.

Rektorn har vid tillsynsbesöket uppgett att elevhälsan inte bedrivit något hälsofrämjande och förebyggande arbete under höstterminen 2019. I kommunikering av protokollet från tillsynsbesöket har huvudmannen önskat korrigera dessa uppgifter. Huvudmannen menar att de temadagar om värdegrund som tidigare hållits inte ägt rum under hösten 2019 och att detta varit en medveten prioritering från rektorns sida för att kunna bemöta situationen med elever med omfattande frånvaro från skolan. Huvudmannen menar dock, som det får förstås, att annat arbete som innefattar hälsofrämjande och förebyggande insatser har ägt rum. Som exempel har huvudmannen uppgett att man vid personalkonferenser arbetat med ett frågor om trygghet och studiero och att man satsat mycket på utomhusaktiviteter på skolgården.

Motivering till föreläggande som ingripande

Umeå Kristna Friskoleförening uppfyller inte författningarnas krav och föreläggs därför att vidta åtgärder för att rätta till påtalade brister.

Förutsättningar för utbildningen

Tillgång till elevhälsa

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att tillgången till specialpedagogisk kompetens vid Mariaskolan är otillräcklig.

Av inskickad dokumentation och av intervjuer framgår att tillgången till specialpedagog uppgår till 25 procent av en heltidstjänst vid Mariaskolan. Specialpedagogen har i intervju uppgett att den tid specialpedagogen haft till sitt förfogande inte räckt till under höstterminen 2019 då skolan haft många svåra

elevärenden som främst handlat om elever med omfattande frånvaro från skolan. Uppgifterna styrks av rektorn och huvudmannen som i intervju beskrivit att man sett ett behov av att förstärka tillgången till specialpedagogisk kompetens.

Umeå Kristna Friskoleförening måste mot bakgrund av ovanstående säkerställa att tillgången till specialpedagogisk kompetens motsvarar det faktiska behov som finns vid skolan. I bedömningen av vilket behov som finns ska hänsyn bland annat tas till skolans arbete med elever i behov av särskilt stöd och elevers frånvaro från skolan, som konstaterats innehålla allvarliga brister. Tillgången till specialpedagogisk kompetens ska vara tillräcklig för att skolan ska uppfylla författningarnas krav på såväl ett hälsofrämjande, förebyggande och åtgärdande arbete inom elevhälsan.

Rättslig reglering

Av 2 kap. 25 § skollagen framgår att för eleverna i förskoleklassen och grundskolan ska det finnas elevhälsa. Elevhälsan ska omfatta medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser. Elevhälsan ska främst vara förebyggande och hälsofrämjande. Elevernas utveckling mot utbildningens mål ska stödjas. För medicinska, psykologiska och psykosociala insatser ska det finnas tillgång till skolläkare, skolsköterska, psykolog och kurator. Vidare ska det finnas tillgång till personal med sådan kompetens att elevernas behov av specialpedagogiska insatser kan tillgodoses.

Av förarbetena (prop. 2009/10:165 s 276 f. samt prop. 2001/02:14) till ovanstående reglering framgår bland annat följande. Skolan har ett ansvar för att skapa en god lärandemiljö för elevernas kunskapsutveckling och personliga utveckling. Arbete med elevhälsa förutsätter en hög grad av samverkan mellan elevhälsans personal och övriga personalgrupper samt att det finns kompetens att tillgå för detta arbete. Tillgången till den kompetens och de berörda yrkeskategorier som räknas upp och som ska ingå i elevhälsans arbete ska vara tillräcklig för att eleverna ska få det stöd de behöver.

Skolinspektionens utredning

Specialpedagogen har i intervju beskrivit att den tid specialpedagogen haft till sitt förfogande inte räckt till under höstterminen 2019 då skolan haft många svåra elevärenden som främst handlat om elever med omfattande frånvaro från skolan. Rektorn har i intervju uppgett att Mariaskolan är i behov av ytterligare resurser för att klara av arbetet med särskilt stöd. Under höstterminen 2019 har rektorn sett ett behov av att förstärka skolans specialpedagogiska resurs.

Representanter för huvudmannen har i intervju uppgett de ser ett behov av att öka tillgången till specialpedagogisk kompetens.

Tillgång till studie- och yrkesvägledare för att tillgodose elevernas behov av vägledning inför val av framtida utbildnings- och yrkesverksamhet

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det saknas tillgång till studie- och yrkesvägledning för eleverna vid Mariaskolan.

Av utredningen framgår att eleverna inte fått den information och vägledning inför val av framtida utbildnings- och yrkesverksamhet som författningarna föreskriver. De elever som i dagsläget befinner sig vid Mariaskolan har i intervju uppgett att de aldrig träffat någon studie- och yrkesvägledare och att de inte vet om de kommer få göra det. Såväl rektor som huvudman har beskrivit att eleverna inte erhållit någon studie- och yrkesvägledning under hösten 2019, men att de planerar för att eleverna ska få detta under vårterminen 2020.

Studie- och yrkesvägledningen är viktig för att eleverna ska ges så goda förutsättningar som möjligt till framtida val av studier och yrkesliv. Skolan behöver arbeta med studie- och yrkesvägledning på ett individanpassat, systematiskt och långsiktigt sätt. Genom ett sådant arbete kan eleverna utveckla de insikter, kunskaper och förmågor som behövs för att ta ställning till och fatta beslut om sin framtid. Huvudmannen måste därför säkerställa att eleverna får tillgång till sådan kompetens att deras behov av detta kan bli tillgodosett.

Rättslig reglering

Enligt skollagen ska elever i grundskolan ha tillgång till personal med sådan kompetens att deras behov av vägledning inför val av framtida utbildnings- och yrkesverksamhet kan tillgodoses.

Av förarbetena (prop. 2009/10:165 s 278 f.) till ovanstående bestämmelse framgår bland annat följande. En förutsättning för att eleverna ska kunna utnyttja den stora frihet och de möjligheter till egna val som erbjuds är att de får en adekvat information om utbildningsutbud och valmöjligheter, såväl utifrån sina intressen och förutsättningar som i förhållande till arbetsmarknadens behov.

Av läroplanen för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet framgår att rektorn som pedagogisk ledare har det övergripande ansvaret för att verksamheten sin helhet inriktas mot de nationella målen. Rektorn har ett särskilt ansvar för den studie- och yrkesorienterande verksamheten organiseras så att eleverna får vägledning inför de olika val som skolan erbjuder och inför fortsatt utbildning.

Skolinspektionens utredning

Eleverna har i intervju uppgett att de aldrig har träffat någon studie- och yrkesvägledare vid Mariaskolan och att de inte vet om de kommer att få göra det. Rektorn har beskrivit att eleverna vid Mariaskolan inte haft tillgång till någon studie- och yrkesvägledning under höstterminen 2019, men att skolan planerar för att eleverna ska erhålla detta under vårterminen 2020. Orsaken till att eleverna tidigare inte erhållit

studie- och yrkesvägledning är enligt rektorn att den person som anställdes för uppdraget inte uppfyllde sin del av avtalet. Representant för huvudmannen har i intervju uppgett att huvudmannen är medveten om att det saknas tillgång till studie- och yrkesvägledning för eleverna vid Mariaskolan. Enligt huvudmannen kommer skolan att köpa in tjänsten framöver.

Tillgång till skolbibliotek samt användandet av biblioteket för att stödja elevernas lärande och kunskapsutveckling

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att eleverna vid Mariaskolan saknar tillgång till skolbibliotek. Det rum med böcker som finns i Mariaskolans lokaler uppfyller inte lagens krav på skolbibliotek. Detta då det saknar det utbud av facklitteratur, skönlitteratur, informationsteknik och andra medier som författningarna föreskriver.

Det faktum att skolans elever i viss utsträckning besöker andra bibliotek frångår inte huvudmannen ansvaret att se till att det finns ett skolbibliotek i eller i anslutning till skolans lokaler som kan användas som en integrerad del av utbildningen för skolans elever. Den alternativa lösning med besök på intilliggande kommunalt bibliotek som redovisats i ärendet motsvarar således inte heller författningarnas krav på tillgång till skolbibliotek. Umedalens bibliotek, som är det bibliotek som Mariaskolans elever besöker, är beläget cirka en kilometer från Mariaskolans lokaler. Eleverna i låg- och mellanstadiet uppges besöka biblioteket cirka en gång per månad och det är oklart huruvida eleverna i högstadiet besökt biblioteket överhuvudtaget. Det saknas vidare samarbetsavtal med biblioteket.

Skolinspektionen bedömer utifrån ovanstående att tillgången till det kommunala biblioteket är begränsad både i tid och rum. Umeå Kristna Friskoleförening måste därför säkerställa att eleverna får tillgång till skolbibliotek på det sätt som författningarna föreskriver. Detta innebär att huvudmannen i första hand behöver utrusta biblioteket vid den egna skolenheten med till exempel skönlitterära böcker för äldre elever, nyare facklitteratur samt tidskrifter och informationsteknik. Därefter måste huvudmannen och rektorn se till att skolbiblioteket används aktivt i utbildningen och utgör ett stöd i elevernas lärande och kunskapsutveckling.

Rättslig reglering

Enligt skollagen ska eleverna i grundskolan ha tillgång till skolbibliotek.

Av förarbetena (prop. 2009/10:165 s 284) till ovanstående bestämmelse framgår bland annat följande. Med skolbibliotek avses en gemensam och ordnad resurs av medier och information som ställs till elevernas och lärarnas förfogande och som ingår i skolans pedagogiska verksamhet med uppgift att stödja elevernas lärande. Skolbiblioteken spelar en viktig roll för att stimulera elevernas intresse för läsning och litteratur samt för att tillgodose deras behov av material för utbildningen.

Regleringen ovan innebär att eleverna ska ha tillgång till ett skolbibliotek i den egna skolenhetens lokaler eller på rimligt avstånd från skolan som gör det möjligt att

kontinuerligt använda biblioteket som en del av elevernas utbildning för att bidra till att nå de nationella målen. Biblioteket ska omfatta böcker, facklitteratur, skönlitteratur, informationsteknik samt andra medier.

Av läroplanen för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet framgår att rektorn som pedagogisk ledare har det övergripande ansvaret för att verksamheten sin helhet inriktas mot de nationella målen. Rektorn har ett särskilt ansvar för skolans resultat och har, inom givna ramar, ett särskilt ansvar för att skolans arbetsmiljö utformas så att alla elever, för att själva kunna söka och utveckla kunskaper, ges aktivt lärarstöd och får tillgång till och förutsättningar att använda läromedel av god kvalitet samt andra lärverktyg för en tidsenlig utbildning, bland annat skolbibliotek och digitala verktyg. Rektorn ansvarar även för att skolbibliotekets verksamhet används som en del i undervisningen för att stärka elevernas språkliga förmåga och digitala kompetens.

Skolinspektionens utredning

Av intervjuer med lärare framgår att det finns ett litet rum med få böcker i skolans egna lokaler. Eleverna lånar ibland "bänkböcker" därifrån. En av lärarna uppger att läraren aldrig besökt det aktuella rummet. Enligt en annan lärare finns det fackböcker och skönlitteratur i det ifrågavarande rummet. Det saknas enligt lärarna tillgång till andra medier. Eleverna på mellan- och högstadiet har dock egna datorer och för de yngre eleverna finns det så kallade läsplattor.

Lärarna beskriver att eleverna vid låg- och mellanstadiet besöker ett kommunalt bibliotek en gång i månaden. Det kommunala biblioteket är beläget i anslutning till en kommunal skola. Enligt lärarna går eleverna dit för att det egna biblioteket vid Mariaskolan innehåller för få böcker och är undermåligt.

Av intervju med elever framgår att eleverna har olika uppfattning om i vilken grad som det kommunala biblioteket nyttjas. Några elever beskriver att de besöker biblioteket ungefär en gång i månaden, medan andra elever uppger att de inte är där så ofta som en gång i månaden.

Av intervju med rektorn framgår att det rum med böcker vid Mariaskolan som lärarna hänvisat till inte utgör ett skolbibliotek enligt rektorns mening. Det har inte genomförts någon inventering av vilka böcker som finns i rummet, men rektorn menar att det saknas en bredd av litteratur. Rektorn beskriver skolans bibliotek som ett "fritidsbibliotek". Om den bok som eleven önskar läsa inte finns vid det kommunala biblioteket så kan eleven istället gå till det rum där Mariaskolan förvarar böcker för att se om eleven hittar någon bok att läsa där. Det kommunala bibliotek som eleverna besöker är Umedalens bibliotek som ligger i anslutning till Västangårds skola i Umeå. Eleverna i låg- och mellanstadiet besöker det kommunala biblioteket en gång i månaden. Rektorn saknar kunskap om eleverna i högstadiet vid Mariaskolan någonsin besökt det kommunala biblioteket. Enligt rektorn saknas samarbetsavtal med det kommunala biblioteket. Rektorn har beskrivit att de bokat biblioteket och därefter får eleverna besöka detsamma.

Huvudmannen har i intervju uppgett att biblioteket som finns på Mariaskolan är litet och anpassat för de yngre eleverna. Enligt huvudmannen har man avsatt medel om

totalt 15 000 kronor för att köpa in böcker till biblioteket. Medlen har delvis använts för inköp av böcker och huvudmannen har hänvisat till rektorn för ytterligare information om inköpen. Rektorn har dock i intervju uppgett att det inte köpts in någon litteratur till biblioteket det senaste året.

Skolinspektionen har vid tillsynen av Mariaskolan besökt skolans bibliotek och tagit del av det material som fanns där. I biblioteket fanns ett visst urval av skönlitterära böcker som främst är avsedd för elever i de yngre åldrarna, som exempel kan nämnas "Räven i skogen" och "Fem i knipa". Biblioteket saknade tidskrifter och informationsteknik. I biblioteket fanns facklitteratur av äldre modell som går att härleda till ämnen som exempelvis bild, musik samt de samhälls- och naturorienterande ämnena. De böcker som fanns i biblioteket var överlag äldre utgåvor.

Motivering till föreläggande som ingripande

Umeå Kristna Friskoleförening uppfyller inte författningarnas krav och föreläggs därför att vidta åtgärder för att rätta till påtalade brister.

Ytterligare brist

Otillåten entreprenad

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att Umeå Kristna Friskoleförening lagt ut undervisningen i ämnet slöjd på entreprenad i strid mot skollagens bestämmelser. Huvudmannen måste därför säkerställa att entreprenadförhållandet upphör. Uppgifter hänförliga till undervisningen i grundskolan får inte överlämnas på entreprenad förutom i ämnet modersmål. Umeå Kristna Friskoleförening måste därför se till att undervisningen i ämnet slöjd genomförs av lärare som är anställda av huvudmannen.

Rättslig reglering

Av skollagen framgår att den som är godkänd som huvudman för att bedriva verksamhet inom skolväsendet ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar. Det krävs stöd i lag för att huvudmannen ska kunna överlåta uppgifter som innefattar myndighetsutövning till någon annan.

I skollagen finns bestämmelser om entreprenad och i vilka situationer som en huvudman kan överlåta uppgifter åt någon annan. Av bestämmelserna framgår att inom grundskolan är det endast uppgifter som inte är hänförliga till undervisningen som får överlämnas via entreprenad till en enskild fysisk eller juridisk person.

Skolinspektionens utredning

Av intervju med elever och lärare framgår att undervisningen i ämnet slöjd med materialet trä sker i Waldorfskolans lokaler i Umeå. Det är lärare från Waldorfskolan som genomför och ansvarar för den ifrågavarande undervisningen. Uppgifterna

bekräftas av intervju med rektorn som uppgett att Mariaskolan köper tjänsten undervisning i slöjd med materialen trä och metall av Waldorfskolan i Umeå. I avtalet ingår hyra av lokal och undervisning av lärare som är anställd av Waldorfskolan.

Motivering till föreläggande som ingripande

Umeå Kristna Friskoleförening uppfyller inte författningarnas krav och föreläggs därför att vidta åtgärder för att rätta till påtalade brister.

På Skolinspektionens vägnar

Elisabeth Wikén
Beslutsfattare

Ginger Zakrisson
Föredragande

Beslutet är fattat efter föredragning. I ärendets slutgiltiga handläggning har enhetschefen Eva-Lena Ölund Brändström, avdelningsjuristen Jonas Hedström samt utredaren Ylva Ohlsson deltagit.

Allmänt om tillsynen:

Mer om Skolinspektionens tillsyn hittar du på www.skolinspektionen.se

Bilagor

Bilaga 1: Överklagandehänvisning

Överklagandehänvisning

Skolinspektionens beslut om föreläggande vid vite får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. Överklagandet ställs till Förvaltningsrätten i Stockholm, men ska lämnas till Skolinspektionen på Nygatan 18–20 i Umeå eller skickas till adressen Skolinspektionen, Box 3177, 903 04 Umeå.

Överklagandet ska ha inkommit till Skolinspektionen inom tre veckor från den dag då klaganden fick del av beslutet. Om klaganden är en part som företräder det allmänna ska överklagandet dock ha inkommit inom tre veckor från den dag då beslutet meddelades.

I skrivelsen ska anges vilket beslut som överklagas och vilken ändring som önskas. De skäl som finns för ändring bör också anges. Skrivelsen ska vara undertecknad av klaganden eller dennes ombud.